

علامه طباطبایی معنا را حاصل حیات انسان می‌داند/ تاکید علامه بر مدنی‌الطبیع بودن انسان

به گفته پاکتچی، علامه طباطبایی معنا را حاصل حیات انسان می‌داند و ارتباطی بین ساخت معنا و زندگی قائل است؛ وی تولید معنا را به ویژگی‌های فطری انسان ارتباط می‌دهد و معتقد است انسان، فطرتاً به گونه‌ای خلق شده است که به دنبال معنا است.

به گفته پاکتچی، علامه طباطبایی معنا را حاصل حیات انسان می‌داند و ارتباطی بین ساخت معنا و زندگی قائل است؛ وی تولید معنا را به ویژگی‌های فطری انسان ارتباط می‌دهد و معتقد است انسان، فطرتاً به گونه‌ای خلق شده است که به دنبال معنا است.

به گزارش خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، احمد پاکتچی، مدیر گروه قرآن دانشگاه امام صادق(ع) در هشتمین پیش‌همایش اندیشه‌های علامه طباطبایی(ره) که صبح امروز، چهارشنبه، 7 خرداد 93 در دانشگاه امام صادق(ع) برگزار شد به ارائه سخنانی پرداخت و اظهار کرد: انسان در جهانی زندگی می‌کند که به‌خصوص در یکصد سال اخیر ذهن بسیاری از انسان‌ها درگیر مسئله معنا بوده است و تلاش من برای استخراج یک الگو درباره رابطه انسان و معنا در آثار علامه طباطبایی است.

علامه طباطبایی، معنا را حاصل حیات انسان می‌داند

وی افزود: در همه بیست جلد تفسیر المیزان، علامه طباطبایی در مورد انسان صحبت کرده است؛ چون موضوع انسان و معنا برای وی بسیار مهم بوده است. علامه طباطبایی، ماجرایی معنا را در نوشته الانسان فی‌الدنیا و در جایی که به تقسیم علوم اختصاص دارد، مطرح می‌کند و بخشی از معانی‌ای که در ذهن ماست را برآمده از ارتباط با وجود حقیقی می‌داند؛ بدین معنی که علم ما در ارتباط با وجودی حقیقی در دنیای خارج به وجود آمده است.

پاکتچی تاکید کرد: از نظر علامه طباطبایی، بخش دیگری از علم، ناشی از قوه متصرفه است که ناظر به هیچ واقعیتی در عالم خارج نیست که آن‌ها را وجودات اعتباری می‌نامد. وی به بحثی با عنوان زندگی و حیات می‌پردازد و برداشت من این است که ایشان، معناها را حاصل حیات انسان می‌داند و ارتباطی بین ساخت معناها و زندگی قائل است. وی تولید معنا را به ویژگی‌های فطری انسان ارتباط می‌دهد و معتقد است انسان، فطرتاً به گونه‌ای خلق شده است که به دنبال معنا است.

پرداختن به موضوع نیاز و احتیاج بشر

وی افزود: سال‌ها پیش، هنگامی که رساله اعتباریات علامه را می‌خواندم، نکته‌ای در آن برای من جالب بود؛ در بسیاری از نظریات یک قرن اخیر به موضوع نیاز و احتیاج بشر پرداخته شده است، اما به نظرم علامه اصلاً آنها را مطالعه نکرده است و در این خصوص مبدعانه سخن رانده است. علامه طباطبایی، وقتی بحث اعتبار را مطرح می‌کند یکی از موضوعات مورد توجه برای او، موضوع نیاز و احتیاج است.

عضو هیئت‌علمی دانشگاه امام صادق(ع) ادامه داد: وی بحث احتیاجات انسان را با مثال‌های ساده همانند نیاز به غذا شروع می‌کند، ولی انسان موضوع بسیار پیچیده‌تری است و در تفسیر المیزان مشاهده می‌کنیم که اشارات جالبی به نیازهای عمیق‌تر انسان شده است که می‌توانیم نظریه جامع‌تری را در رابطه با انسان و معنا از آن استخراج کنیم. تکیه بر مدنی‌الطبیع بودن انسان

وی افزود: موضوع دیگری که علامه طباطبایی، بسیار به آن پرداخته است، مسئله نیاز به زندگی مدنی است. ایشان با تکیه بر مدنی‌الطبیع بودن انسان، در تفسیر آیات مختلف، مطرح می‌کنند که انسان به زندگی مدنی و همزیستی با دیگران نیاز دارد و نقطه عزیمت علامه طباطبایی در بسیاری از مسائل همانند وجوب رسالت یا امامت موضوع نیاز انسان به زندگی مدنی است. وی پس از نیاز به زندگی با دیگران، نیاز به قانون را مطرح می‌کند و این زنجیره را ادامه می‌دهد تا به اثبات نبوت می‌رسد.

رابطه علیت از منظر علامه طباطبایی

عضو هیئت‌علمی دانشگاه امام صادق(ع) عنوان کرد: موضوع دیگری که برای علامه دارای اهمیت بسیار است و ایشان در آن وارد شده، موضوع علیت است. موضوع علت و معلول از زمان فلسفه یونان باستان، بحث شناخته شده‌ای است، اما از این جهت که علامه طباطبایی موضوع علت و معلول را با عنوان حاجت در نظر می‌گیرد، موضوع بسیار جالبی است. وی افزود: اگر بخواهیم در حد علل عرفی همانند رابطه ابر و باران صحبت کنیم، مسئله ساده است اما هنگامی که وارد اعتباریات ذهنی می‌شویم، مسئله علیت، بسیار پیچیده می‌شود. او این مسئله را یک نیاز ذهنی انسان می‌داند و به نظرم این‌ها ورود و خروج بسیار جالبی به مقوله علیت است و هنگامی که این گونه نگاه می‌کنیم، به این نتیجه می‌رسیم که حتی در جایی که رابطه علت و معلولی وجود ندارد، او سعی می‌کند روابط را این گونه تعریف کند.

وی در پایان اظهار کرد: در برخی موارد حتی مشاهده می‌کنیم که وقتی علامه درباره توحید صحبت می‌کند و می‌گوید انسان فطرتاً یکتاپرست است، جست‌وجو به دنبال خدای یکتا را به عنوان یک احتیاج برای انسان ذکر می‌کند. او در تفسیر المیزان، حتی نقل قول‌هایی، البته در مقام نقد از علمای بی‌خدا آورده است که می‌گویند چون بشر به خدا نیاز دارد، بنابراین به دنبال خدا می‌رود، اما علامه می‌گوید درست است که انسان برای نیاز به دنبال خدا می‌رود، اما آن

اندیشمندان گمان می‌کنند که این یک نیاز کاذب است، در حالی که ما معتقدیم این یک نیاز واقعی است که با درک آن می‌توان زندگی انسان را در مسیر درست قرار داد.